

УДК 33:336

Аванесова Н.Е.*кандидат економічних наук,
професор кафедри фінансів та кредиту**Харківського національного університету будівництва та архітектури***Арсстова Ю.О.***студентка**Харківського національного університету будівництва та архітектури***ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ:
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ****COMMERCIAL BANK DEPOSIT POLICY:
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL GUIDELINES****АНОТАЦІЯ**

У статті наведено ключові фактори депозитної політики банку. Проаналізовано етапи формування та реалізації стратегії банку на ринку депозитних послуг. Визначено економічну сутність депозитної політики у сучасних економічних умовах як для банків, так і для основної групи споживачів цих банківських продуктів – населення. Надано аналіз депозитної політики комерційного банку, яка ґрунтується на дослідженні досягнутого рівня розвитку депозитних відносин банку з клієнтами і націлена на їх вдосконалення та розвиток.

Ключові слова: банківська установа, депозитні послуги, депозитна політика, депозитна стратегія, депозитний портфель.

АННОТАЦИЯ

В статье приведены ключевые факторы депозитной политики банка. Проанализированы этапы формирования и реализации стратегии банка на рынке депозитных услуг. Определена экономическая сущность депозитной политики в современных экономических условиях как для банков, так и для основной группы потребителей этих банковских продуктов – населения. Осуществлен анализ депозитной политики коммерческого банка, основанной на исследовании достигнутого уровня развития депозитных отношений банка с клиентами и нацеленной на их совершенствование и развитие.

Ключевые слова: банковское учреждение, депозитные услуги, депозитная политика, депозитная стратегия, депозитный портфель.

ANNOTATION

These key factors of bank deposit policy. Stages of formation and implementation of the strategy of the bank in the market deposit services. The economic is essence of the deposit policy in the current economic environment both for banks and for the main group of consumers of banking products – population. Analysis of the commercial bank deposit policy based on the study reached the level of bank deposit relationships with customers and aims at their improvement and development.

Keywords: banking institution, deposit services, deposit policy, strategy deposit, and the deposit portfolio.

Постановка проблеми. Даній темі сьогодні приділяють багато уваги спеціалісти і науковці, друкуються статті та виступи в періодичних виданнях, проблемні питання обговорюються на різноманітних семінарах та конференціях, які проводяться у вищих навчальних закладах та банківських структурах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значну увагу темі депозитів приділяли такі видатні зарубіжні вчені, як А. Маршалл, А. Сміт, П. Роуз, а також вітчизняні науковці М. Алек-

сеєнко, О. Барановський, О. Дзюблук, А. Мороз, О. Огієнко, М. Савлук. У своїх працях вони розглядали економічне значення депозитних операцій, їх вплив на ресурсну базу банку, технологію проведення депозитних операцій із фізичними та юридичними особами.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Депозитна політика є складним багатофакторним явищем. Сьогодні не існує єдиної думки стосовно визначення даного поняття. Так, Р.Р. Коцовська, О.П. Павлишин, Л.М. Хміль, О.І Лаврушин визначають депозитну політику як стратегію і тактику банку щодо залучення грошових коштів вкладників та інших кредиторів і визначення найефективнішої комбінації її джерел [1, с. 56].

А.С. Шульков розглядає депозитну політику в широкому та вузькому значеннях. У широкому значенні депозитна політика характеризується як стратегія і тактика банку при здійсненні його діяльності щодо залучення ресурсів із метою повернення, а також при організації та управлінні депозитним процесом [2].

Депозитна політика у вузькому значенні являє собою стратегію і тактику банку в частині організації депозитного процесу з метою забезпечення його ліквідності.

О.І. Лаврушин вважає, що депозитна політика у вузькому значенні поєднує в собі дії, які направлені на задоволення потреб банку в ліквідності шляхом активного пошуку та залучення коштів, зокрема і запозичених [3, с. 219].

На думку Г.С. Панової, депозитна політика банку у вузькому сенсі є складовою кредитної політики [4, с. 87].

Також існує таке визначення депозитної політики, яке запропоноване І.М. Мельниковою: комплекс заходів щодо формування асортименту високоякісних депозитних послуг, різноманітних форм і методів залучення коштів з метою забезпечення стійкості та надійності депозитної бази для забезпечення конкурентних переваг банку на фінансовому ринку [5, с. 2].

Проаналізувавши вищенаведені визначення, слід сформулювати сутність депозитної політи-

ки таким чином: це стратегія і тактика формування ресурсної бази за допомогою залучення оптимального обсягу коштів через продаж депозитних продуктів задля підтримання вимог ліквідності, доходності й ризику та забезпечення конкурентних переваг банку.

Для подальшого розгляду депозитної політики також доцільно з'ясувати сутність поняття «депозит».

Депозит (вклад) – це грошові кошти в національній та іноземній валютах, передані їх власником або іншою особою за його дорученням у готівковій чи безготівковій формі на рахунок власника для зберігання на певних умовах [6, с. 80].

Мета статті полягає у визначенні сучасного розуміння щодо розробки депозитної політики, виявленні ключових факторів депозитної політики та гнучкості депозитного портфеля.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розробка депозитної політики полягає у визначенні пріоритетних напрямків розвитку та удосконалення банківської діяльності в процесі залучення й акумулювання ресурсів, розвитку депозитних операцій та підвищення їх ефективності. Саме тому потребують уточнення механізми диверсифікації депозитного портфеля, гнучкості формування депозитної політики банку в їх комплексі із кредитною політикою, що, своєю чергою, залежить від якості формування банком оптимальних стратегічних на-

прямків розвитку на ринку депозитних послуг. Актуальність цієї теми спричинена складністю та проблемністю її вирішення за сьогоденних не дуже сприятливих умов як в економіці, так і в банківській системі.

Депозитна політика комерційного банку ґрунтується на дослідженні досягнутого рівня розвитку депозитних відносин банку з клієнтами і націлена на їх вдосконалення та розвиток.

Комерційному банку важливо розробляти депозитну політику насамперед тому, що це дає можливість регулювати, управляти, раціонально організувати взаємини між банком і його клієнтами щодо зворотного руху коштів. У процесі розробки депозитної політики комерційного банку слід враховувати рівень розвитку суспільства, банківської системи держави і конкретного банку.

Кожен банк визначає свою власну депозитну політику з огляду на економічну, політичну, соціальну ситуацію в регіоні своєї діяльності. Якщо банк не має власної депозитної політики або має депозитну політику невисокої якості, або не зміг довести її основні положення до відома конкретних виконавців, ставлячи тим самим під сумнів можливість її реалізації, значно підвищується сукупний ризик його діяльності.

Головною передумовою успішного довгострокового розвитку банку є наявність та ефективна реалізація системи стратегічного менеджменту, який являє собою процес прийняття та реалі-

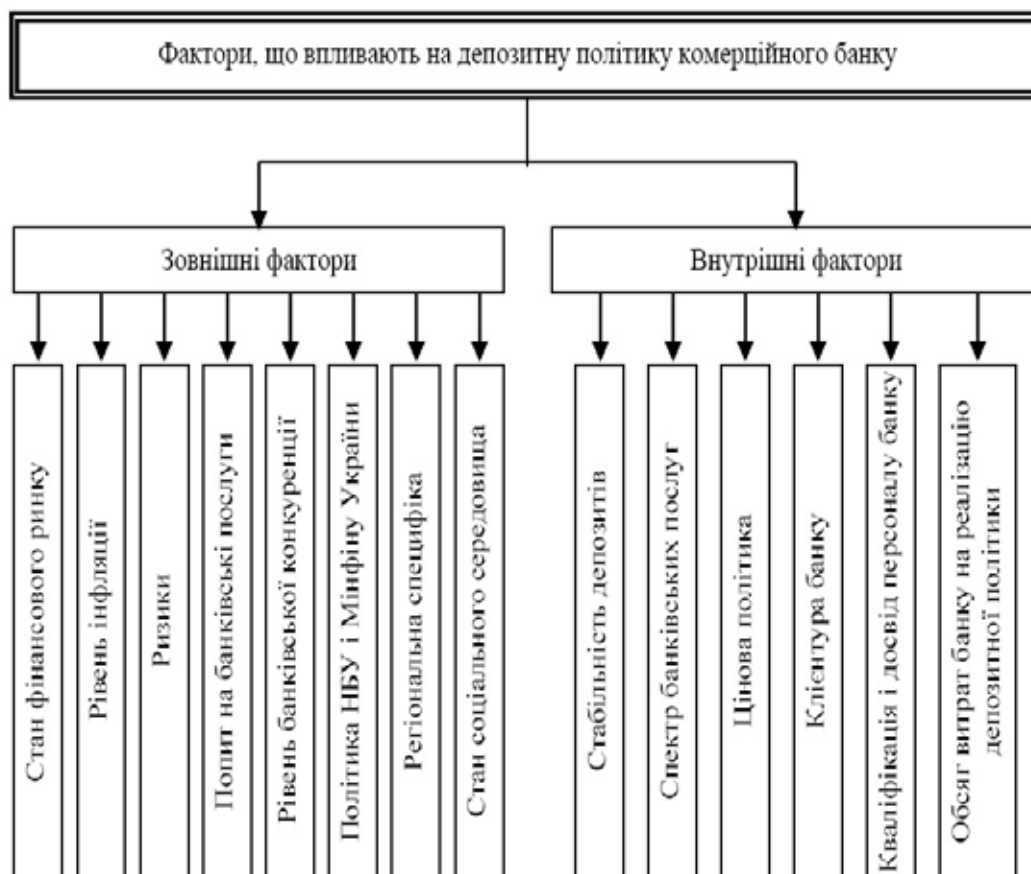

Рис. 1. Фактори, що впливають на депозитну політику банківської установи

зації стратегічних рішень, зміст яких полягає у виборі, заснованому на порівнянні наявного потенціалу банку з можливостями та загрозами його зовнішнього середовища.

Нижче розглянемо фактори, що впливають на депозитну політику комерційного банку (рис. 1).

З метою ефективного проведення депозитної політики банку доцільно розробляти відповідний стратегічний план, призначенням якого є планування депозитних послуг у встановленні граничних розмірів депозитної бази, її місця в ресурсному потенціалі банку та засобах його реалізації щодо цільових ринків та клієнтів, обсягів, структури депозитів юридичних і фізичних осіб, форм та пріоритетів депозитної діяльності.

При розробці стратегії банку на ринку депозитних послуг необхідно враховувати такі принципи:

- максимізація прибутку;
- забезпечення стійкості ресурсної бази та рівня ліквідності;
- гнучкість асортиментної та цільової політики й пристосування окремих параметрів збуту до вимог клієнтів.

Висновки. Різноманіття депозитних операцій є важливою складовою стратегії банку в управлінні активами та пасивами, оскільки сприяє формуванню коштів для проведення активних операцій з метою отримання прибутку. Тому можна стверджувати, що банківський прибуток починає формуватися на етапі реалізації депозитної стратегії комерційного банку.

Таким чином, виявлено, що депозитна діяльність банків в першу чергу пов'язана із забезпеченням стабільної ресурсної бази на вигідних для банків умовах та захисту інтересів вкладників та кредиторів.

Головними перевагами банківських депозитів є фіксований відсоток та надійність збереження вкладів, адже банківська діяльність

жорстко регулюється законодавством: банки мають фонд гарантування вкладів фізичних осіб, що дає ще більшу впевненість населенню при вкладанні коштів.

З точки зору ризику деякі альтернативи депозитам є більш ризикованими, ніж депозити, але й прибутки прямо пропорційні ризикам неповернення коштів.

Усе це призводить до виникнення жорсткої конкурентної боротьби за потенціальні фінансові ресурси не тільки між банківськими установами, а й серед інших фінансових інститутів. За таких обставин прогноз, який можна зробити, для банківської системи невтішний – населення буде обирати альтернативні види вкладень, які хоч і не завжди приносять високі прибутки, але дають інші переваги у разі їх використання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Дребот Н.П. Стратегічне управління : [навч. посіб.] / Н.П. Дребот, Л.В. Мороз, Б.І. Пшик. – Львів : ЛБІ НБУ, 2005. – 150 с.
2. Кириленко В. Депозитна політика комерційного банку / В. Кириленко // Банківська справа. – 2005. – № 2. – С. 28.
3. Кичко І.І. Захист депозитів населення / І.І. Кичко, Н.В. Шаркаді // Фінанси України. – 2006. – № 2.
4. Козьменко С.М. Стратегічний менеджмент банку : [навч. посіб.] / С.М. Козьменко, Ф.І. Шпиг, І.В. Волошко. – Суми : Університетська книга, 2003. – 374 с.
5. Рисін В.В. Залучення заощаджень населення фінансовими посередниками : [монографія] / В.В. Рисін. – Львів : ЛБІНБУ, 2005. – 213 с.
6. Про банк і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5–6. – Ст. 30.
7. Косова Т.Д. Банківські операції : [навч. посіб.] / Т.Д. Косова, О.Р. Циганов. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 372 с.
8. Облікова ставка Національного банку України / Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/Statist/Stat_data/discount_rate.htm.